

SPECTACOLE

Nicolae PRELIPCEANU

Dragoste și moarte în manieră japoneză

Tocmai acum, când ne vin semnale din zone ale civilizației unde viața nu înseamnă mare lucru, iar sinuciderea este o soluție la îndemâna oricui, Alexandru Tocilescu ne tălmăcește, în spectacolul său de la Naționalul bucureștean, un text japonez – *Amantii însângerați* de Chikamatsu Monzaemon, text care poate fi găsit într-o mai veche antologie de teatru din Țara Soarelui Răsare, apărută la Editura Univers.

În termeni europeni, e o dramă burgheză, de familie. Ceea ce la Ibsen se ascundea cu strășnicie, adică adulterul, și se îngropa într-o uitare iluzorie, pentru a izbucni și a distruge totul, „mulți ani după aceea” (vorba lui G. G. Márquez), în varianta japoneză are loc la vedere, astfel încât toată familia bărbatului căzut în păcat e la curent cu adulterul și luptă pentru a-l smulge din mrejele curtezanei și a-l readuce acasă, la soțioara (vorba lui Conachi) sa și la pruncuții (vorba lui Ioan Alexandru) săi. Dramă în Europa, tragedie în Japonia, diferență de mentalitate și de atitudine în fața vieții și a morții. Dar tragedia japoneză este asumată în modul cel mai firesc, fără frământările tipic europene în fața paharului de cucută, atunci când se dovedește că nu mai există cale de întoarcere. Tragedia principală, a cuplului central, excelent întruchipată de actori și văzută de Alexandru Tocilescu, este însă însoțită, ca de un ecou, de

tragedia celuilalt cuplu, mai puțin ilustru, mai puțin tradus spectatorului; acesta apare mai târziu și nu are ca motiv inițial familia pre-existentă, dar dragostea își joacă și ea rolul aici, după ce amantul decide să moară pentru a nu fi dezonorat, pentru că nu poate înapoia la termenul fixat o datorie. Cu alte cuvinte, nu-și poate ține o promisiune. (Ceea ce, pe-aici, pe la noi, ar fi o bagatelă.) Iar curtezana care-l iubește nu găsește de cuviință să-și continue viața fără cel iubit și alege și ea moartea, alături de el.

Faptele sunt, desigur, îmbrăcate, însă într-o sobră și clară desfășurare de întâmplări și acțiuni. Nouă, europenilor, suferința japoneză, exteriorizată poate prea mult, ne-ar putea părea ridicolă. Alexandru Tocilescu și echipa sa, mai ales soliștii, are/au grijă ca așa ceva să nu se întâmple. Și nu e ușor să pășești pe puntea subțire dintre țipătul japonez de durere și hohotul românesc de râs disprețuitor. Te gândești, privind desfășurarea acestei tragedii cu momente excelent marcate, literar, regizoral, actoricesc și – de ce să n-o spunem? – scenografic, la faptul că într-o astfel de lume n-ar putea să existe, și nici nu există, un Freud, psihanaliza realizându-se spontan, la lumina zilei. De altfel, tema adulterului e foarte frecventă în literatura japoneză a secolului XX. Dragostea extraconjugală e privită aici, de către nevasta frustrată,

când în manieră europeană, cu impresia și desconsiderare, când cu înțelegere superioară, ca-n cazul de la sala „Camil Petrescu“ a Naționalului bucu-reștean.

Alexandru Tocilescu a prevăzut totul pentru a realiza, în *Amanții însângerați*, o atmosferă cât mai japoneză, în fața căreia stă placida atitudine europeană a povestitorului (Răzvan Ionescu). Muzica evocatoare de sunuri extrem-orientale, râul șerpuit pe care-l închipuie Puiu Antemir, în final, când cele două perechi nefericite își caută cuibul morții, totul demonstrează o cunoaștere și-o considerare în profunzime a materialului literar care se oferea. Să nu-i uităm,

iarăși, pe protagoniștii celor două cupluri – admirabil interpretați de Crina Mureșan și Marius Bodochi și de Tania Popa și George Ivașcu – foarte convingători în rolurile lor, pe care le trăiesc, nu o dată, așa cum credem noi că ar face-o niște japonezi adevărați. Dar, la urma urmelor, nici nu contează atât apropierea exterioară de lumea japoneză, cât sondarea în profunzime a tragediei celui sfâșiat între datorie și o dragoste în afara legilor. Iar aceasta mi se pare că s-a împlinit.

Amanții însângerați de Tocilescu e un spectacol care trebuie văzut, un moment remarcabil în creația remarcabilă a acestui mare regizor.

Foto: Florin Biolan

